

GRASSIHO TEST ORGANICITY

Recenze metody

AUTOR RECENZE: VENDULA ŠAMAJOVÁ¹

datum vzniku recenze:	24. 3. 2016
1.1 název nástroje:	Grassiho test organicity
zkrácený název:	–
1.2 původní název:	The Grassi Block Substitution Test for Measuring Organic Brain Pathology
1.4 autoři původního testu:	Charles C. Thomas Publisher, Illinois, USA
1.3 autoři lokální adaptace:	K. Koubek, V. Roušalová
1.7 lokální distributor:	Psychodiagnostika, s.r.o., Bratislava
1.9.1/1.9.3 datum vydání:	1992/1953

Popis nástroje

Obecný popis

Grassiho kostkový substituční test (originálním názvem The Grassi Block Substitution Test for Measuring Organic Brain Pathology) je výkonový test určený ke zjišťování organicity ve smyslu narušení psychické činnosti, v jehož základu stojí poškození mozkové tkáně. Je výsledkem snahy J. R. Grassiho vyvinout citlivý a nenáročný nástroj zaměřený na rozpoznání deteriorace intelektu způsobené organickou poruchou.

Test je založený na kopírování předloh, jehož podstatou je vytváření prostorového uspořádání předmětů. Při řešení úkolů jsou uplatňovány, respektive zjišťovány, schopnosti 1) vizuální analýzy prostorových vztahů, 2) vizuálně motorické syntézy prostorových prvků, 3) zpětnovazebné kontroly shody či neshody mezi požadovanou předlohou a vznikajícím uspořádáním kostek.

¹ Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií MU, Joštova 10, 602 00 Brno

Hodnocení testových výsledků nezávisí pouze na dosaženém testovém skóru, ale reflektuje jeho vztah s intelektem a chováním. Analýza chování vychází ze skutečnosti, že v případě organického defektu jsou přítomny některé typické znaky, které mohou být jeho indikátorem, tj. prodloužený reakční čas, zapomínání pokynů, ujišťování, perseverace, poznání, pokus a omyl, opravy, prostorová dezorientace, nedostatečné rozlišení diagonál a přesun. Autoři české verze také zmiňují možnost sledovat vzorce chování charakteristické pro jiné diagnostické skupiny, např. chaotické psychomotorické tempo u neurotiků či zpomalení psychomotoriky u pacientů s endogenní depresí.

Nelze opomenout ani skutečnost, že i když je primární funkcí metody identifikace jedinců s organickým poškozením, což zjišťuje nejpřesněji, normy umožňují diferenciaci dalších forem psychopatologie, zejména pak schizofrenie a intelektového defektu u alkoholismu. Relevanci takového využití pouze na základě kvantitativního posouzení však sám autor a výsledky některých studií problematizují (Grassi, 1947; Thomas, 1963; Harris, 1955).

Vzhledem ke svému účelu nachází Grassiho test uplatnění zejména v klinické psychologii. Jeho zaměření na organické poškození je úzce propojeno také s oblastí neuropsychologie.

Z u nás užívaných psychodiagnostických nástrojů se Grassimu testu nejvíce podobá test Kohsův, subtest kostky ve WAIS-III a konečně test Goldstein-Sheererové, který Grassi vnímá jako podnět k vytvoření svého testu.

Administrace

Doba administrace by měla odpovídat asi 30 minutám, přičemž variuje v závislosti na času potřebném k pochopení pokynů a řešení úloh, takže je zpravidla kratší u zdravých jedinců. Autoři manuálu neuvádějí požadavky na kvalifikaci administrátora.

Základem Grassiho testu je pět předlohových bloků (vzorů) a čtyři volné kostky sloužící ke kopírování těchto předloh podle zadaných instrukcí. Pro všechny jednotlivé vzory jsou zadávány 4 pokyny formulující určitá kritéria. Řešení jsou totiž hodnocena na 4 úrovních, tj. prostá konkrétní, prostá abstraktní, komplexní konkrétní, komplexní abstraktní. Testovaný tedy kopíruje každý vzor čtyřmi způsoby, takže plní celkově dvacet úkolů.

Výstupem probanda jsou jednotlivá řešení úloh dosažená manuální manipulací s předměty. Ta jsou administrátorem zaznamenávána do předtisknutého formuláře v podobě tabulky, přičemž je skórována správnost a čas řešení jednotlivých úloh.

Podstatné je také komplexní zachycení chování a výkonu z hlediska přístupu k řešení problémů. Zaznamenat lze například motivaci k maximálnímu výkonu, porozumění pokynům, koncentraci pozornosti, metodu řešení „pokus a omyl“ či psychomotorické tempo.

V průběhu testu jsou sledovány a přímo bodovány konkrétní behaviorální projevy, jejichž výčet byl zmíněn dříve.

Skórování

Skórování řešení úloh

Systém skórování testu spočívá primárně v ohodnocení všech správných řešení jedním bodem, což umožňuje respondentovi získat maximálně 20 bodů za správnost. Za časově úsporné řešení je stanoven benefit dodatečného kreditu v rozsahu poloviny bodu. Jestliže vzor není sestaven do 120 sekund, je polovina bodu odečtena. *Skór správnosti, časový kredit a časová dedukce* pak tvoří celkový skór.

Kvantitativní hodnocení výkonu v podobě celkového skóru zařazuje pacienty do tří skupin: *těžce deteriorovaní* (0–16 bodů), *středně deteriorovaní* (16–20 bodů) a *nedeteriorovaní* (20 a více bodů).

Skórování projevů chování

Na základě pozorovaného chování budujeme také konkrétní behaviorální projevy a jejich četnost. Praktikuje se označení jednotlivých prvků organického chování, které mají přidělený číselný index, znaménkem 1 a jejich absenci znaménkem „-“. Výsledkem celkového součtu znamének je pak *číselný index chování B*.

Interpretace a závěrečné hodnocení

Interpretace je založena na interakci tří faktorů, tj. chování, testového skóru a intelektové úrovně. V závěru se proto posuzuje dosažený skór vzhledem k pásmu deteriorace a IQ. (Tabulky stanovující relaci k IQ a věku jsou k dispozici v příloze českého manuálu.) Případně se zohledňuje také pacientova diagnóza a aktuální stav. Dále je udáno hodnocení validity výsledku, jejímž kritériem je zastoupení patognomických znaků chování a index chování B, ve formě výběru ze tří možností, tj. – *plně validní* – *snížená validita* – *nevalidní*.

Zhodnocení nástroje

Kvalita testových materiálů a vývoj metody

Součástí české adaptace testu je sada kostek, záznamový arch a manuál. V manuálu se autoři věnují základnímu popisu nástroje, měřenému konstruktů a jeho vztahu s intelektem, způsobu administrace, skórování a interpretace a podávají vyčerpávající výčet faktorů, které mohou ovlivnit probandův výkon. Cennou pomůckou jsou také ilustrativní příklady již administrovaných záznamových archů. Nechybí ani uvedení technických parametrů, ke kterým dospěl výzkum autorů české verze testu. Tyto psychometrické charakteristiky, zejména pak normy, však nelze s ohledem na rok vydání české verze manuálu pokládat za aktuální.

Autoři podávají narativní formou komplexní popis metody a měřeného atributu, což je dobrým předpokladem jejího použití, přičemž se odkazují spíše na vlastní klinické zkušenosti než na originální test. Právě tato zkušenost a schopnosti administrátora hrají vzhledem k interaktivní formě administrace a potenciálu kvalitativního posouzení zásadní roli. Na druhou stranu je manuál české podobně jako originální verze v kontrastu k zamýšlené jednoduchosti metody poměrně rozsáhlý a podle mého názoru se v něm na úkor mnoha informací, které nejsou zcela přehledně a systematicky strukturovány, rozplývají některé důležité principy a východiska metody, což rozvedu v dalším bodě.

Z hlediska vývoje testu autoři uvádí pouze skutečnost, že jej Grassi začal vytvářet jako pracovník vojenského zdravotnictví v průběhu druhé světové války s ambicí vyvinout citlivou a nenáročnou metodu pro měření organického defektu. Dále zmiňují, že mimo USA se test příliš nerozšířil, což může být způsobeno kritikou v Burosově Mental Measurement Yearbook (Koubek & Roušalová, 1992). Překvapující je, že zmíněnou kritiku se mi nepodařilo v Burosově ročence dohledat.

Kvalita osvětlení teoretických východisek

Teoreticky zaměřená část manuálu poskytuje rozsáhlé vymezení základních pojmů, kterým jsou organicita, deteriorace intelektu, intelektový defekt a intelektová nevykonnost. Přitom uvádí, že Grassi nepovažuje rozlišování těchto termínů za stěžejní, protože se všechny vztahují k redukci intelektové výkonnosti.

Tato teoretická východiska poskytují především popis měřeného atributu, ale nepřispívají příliš k objasnění základního principu testu a kauzálních vztahů. Význam kopírování trojrozměrných předloh je zachycen spíše implicitně v rámci celého manuálu, takže lze na tento princip usuzovat. Postrádám také uvedení teoretických východisek pro čtyři úrovně řešení úloh. Jejich smysl je patrný až v úseku věnujícím se standardizaci.

Za zmínku stojí také otázka platnosti některých tvrzení, zejména těch, na nichž autoři zakládají hodnocení nástroje. Například lepší rozlišovací schopnost Grassiho testu v porovnání s neurologickými metodami nemusí odpovídat současnému stavu v důsledku pokroku v oblasti neurologického vyšetření.

Standardizace

Objektivita a férovost

Z hlediska standardizace je velká pozornost odůvodněně věnována objektivitě a férovosti testování, které preventivně zajišťují, aby do průběhu testování nezasahovaly nežádoucí proměnné ovlivňující, respektive diskreditující, probandův výkon. V případě Grassiho testu, který je velmi citlivý vůči momentálnímu rozpoložení testovaného, je zajištění těchto parametrů zásadní. Psychickou výkonnost můžou významně zkreslit například psychofarmaka, tenze či dekoncentrace. Tyto faktory působící jako původci zkreslení, jsou pak zohledňovány při hodnocení validity výsledku testu.

Normalizace

V souvislosti se základním účelem metody slouží jako indikátor přítomnosti organicity Grassiho cut-off skór odpovídající 20 bodům, což je v podstatě ve shodě se zjištěním Hirtovy studie (Hirt, 1958; Thomas, 1963).

Východiskem systému skórování testu je skutečnost, že Grassi na základě norem vymezuje 3 stupně intelektové deteriorace v relaci k několika diagnostickým skupinám. 20 bodů a více dosahují jedinci, u kterých není průkazná intelektová deteriorace („normals“), 16 až 20 bodů vypovídá o mírném narušení intelektu charakteristickém pro diagnózu schizofrenie a deteriorace u alkoholismu („schizophrenics“, „deteriorated alcoholics“) a rozmezí 0 až 16 bodů je typické pro těžkou intelektovou deterioraci („organics“). Na internetu je dostupná pouze tato informace, takže nelze bez poznatků o kontextu tvorby norem zaujmout potřebné kritické stanovisko. Je navíc důležité pozastavit se nad vlivem věku vyšetřovaných, protože pro starší jedince, kteří dosahují dle českých norem nižšího průměrného výkonu (20 bodů pro zdravou populaci), jsou hranice pro jednotlivá pásma příliš přísné a mohly by vést k chybám I. typu (Koubek & Roušalová, 1992).

Autoři české verze uvádějí v manuálu své normy založené na testování skupiny osob (N=300) intaktních a disponujících různými formami patologie (neuróza, schizofrenie, alkoholismus, lehčí organicita, těžší organicita) a v rámci ní následujícím způsobem vymezují a pojmenovávají tři diagnostické podskupiny (I – „normotici“ a „neurotici“, II – „schizofrenici“, „alkoholici“, „lehčí organici“, III – „těžší organici“). Vzhledem k variabilitě vzorku by mohl být jeho rozsah větší.

Jak je zjevné, normy se nevztahují pouze k organickému poškození, ale jsou zaměřeny i na další typy diagnóz. To implikuje dost podrobný výčet norem ve vztahu k diagnostické podskupině, věku, IQ, vzdělání a jejich dodatečných interpretací. Normy jsou uvedeny převážně v podobě tabulek pro jednotlivé vzory, případně stupně (úrovně) Grassiho testu a uplatňují zejména procentuální vyjádření výsledků. Jedná se tedy o poměrně přehledně zpracovaná data. S ohledem na Grassiho systém skórování mi zde však chybí informace o průměrných hrubých skórech jednotlivých diagnostických podskupin, která by umožnila komparaci původních a českých norem. Průměrné hrubé skóry jsou v příloze uvedeny pro diagnostické skupiny, které však neodpovídají těm původním (a – „schizofrenici“, „alkoholici“, „lehčí organici“, b – pacienti reaktivně depresivní, c – pacienti s endogenní depresí).

Zvláštní pozornost je věnována rozložení výsledku v Grassiho testu v závislosti na IQ měřeném Ravenovými maticemi jako podmínce komplexní interpretace výsledků. Autoři zmiňují, že sám Grassi souvislost s IQ předpokládá, protože zvládnutí zvláště pokročilejších stupňů testu prověřuje mentální operace související s obecnou inteligencí. Zarážející je však skutečnost, že Grassi žádnou korelaci s inteligenčním testem neposkytuje. Autoři uvádějí vztah IQ k výkonu v Grassiho testu u skupiny nedeteriorovaných probandů (N = 120). Výstupem je také graf, který podává názornou informaci o pravděpodobnosti možné deteriorace u nedeteriorovaných jedinců.

Korelace výkonu a IQ je pozitivní na hladině $r = 0,57$. Je však důležité zmínit, že komparaci výsledků v Grassiho testu a IQ komplikuje skutečnost bonifikace inteligenčních testů pro vyšší věková pásma. Proto je tak podstatné zohlednění věku.

Nechybí dále uvedení norem určující rozpětí hodnot indexu chování pro jednotlivá pásma deteriorace. Je však důležité konstatovat, že normy s ohledem na rok svého vzniku nemůžeme pokládat za aktuální.

Validita

Z manuálu je patrné, že v případě Grassiho testu hraje významnou roli validita výsledků jednotlivých testů udávaná přímo do záznamového archu. Tato validita je posouzena především na základě konfrontace výsledků testu s již zmíněnou analýzou chování kvantifikovanou v podobě indexu chování.

Autoři uvádějí další důležitá kritéria, kterými jsou zmiňovaný předpokládaný vztah dosaženého skóru k IQ, respektive korelace mezi výsledky Grassiho testu a inteligenčních testů (Ravenův test, WAIS-R), či relace s jinými psychodiagnostickými metodami souvisejícími se zjišťováním organicity (ROR). Jako adekvátní kritérium se ukázalo také srovnání výsledků Grassiho testu s neurologickým vyšetřením, o čemž mimo jiné referuje níže popsaná validizační studie.

Autoři české adaptace přistoupili k ověření kriteriální validity prostřednictvím studie 100 osob, které absolvovaly vstupní lékařské vyšetření, zvláštní neurologické vyšetření, psychologické vyšetření s využitím Ravenova testu, Grassiho testu a číselného čtverce a kontrolní vyšetření ošetřujícím lékařem. Autoři uvádějí průměrné IQ dosažené v Ravenově testu 108,9, průměrný skór v Grassiho testu 19,5 a poskytují chybný údaj o výkonu v číselném čtverci (10,47 stenů). Neposkytují však dodatečnou interpretaci dat uvádějící relace jednotlivých výsledků ani jejich kvantitativní zachycení, z kterého by bylo možno vysvětlení vyvodit. Srovnání závěru psychologického vyšetření s nálezem ošetřujícího lékaře po 6 měsících dále ukazuje shodu v 84 případech. V případě neurologického vyšetření je shoda v 86 případech, z čehož lze usuzovat na relativně vysokou prediktivní validitu testu. Podklad pro přesvědčivé zhodnocení validity nám však studie z důvodu absence důležitých informací i horší přehlednosti jejich zpracování neposkytuje.

Problematikou validity se dále zabývá Harris (1955), který konstatuje signifikantní rozdíl mezi organickou a kontrolní skupinou, což však neplatí pro srovnání výkonu organických a neorganických pacientů. Obě části zjištění odpovídají závěrům, které referuje ve své studii Thomas (1963). K podobným výsledkům došel také výzkum Ptacka a Younga (1954).

Reliabilita

Reliabilita byla zjišťována metodou test-retest na 200 probandech, pacientů KNsP v Českých Budějovicích i osob bez psychiatrické diagnózy, přičemž nebyl dodržen jednotný časový rozdíl mezi testem a retestem (8 dnů až 6 týdnů), což mohlo zvýhodňovat probandy s menším časovým odstupem retestu. V prvním testování dosahoval průměrný výsledek *celkového skóru* hodnoty 19,5 ($SD = 4,14$) a v retestu činil průměr 20,12 ($SD = 4,25$). Koeficient dependability je 0,90, což svědčí pro poměrně vysokou reliabilitu metody. Vysokou hodnotu reliability autoři zdůvodňují např. početným zastoupením obou extrémních skupin, tj. skupiny osob s těžkou organicitou i intaktních. Sám Grassi, který přistoupil ke zjišťování reliability také na základě test-retestu, dosáhl podobného o něco nižšího výsledku 0,85 (Hirt, 1958).

Získané výsledky pochopitelně vypovídají o mírném zlepšení probandů v retestu a to zejména v případě nedeteriorovaných a neurotických osob, které nevykazují narušenou schopnost učení. Autoři dodávají, že případné změny skóru v retestu nedosahovaly až na ojedinělé případy (2) míry, která by vedla ke změně zařazení pacienta do určitého pásma.

Studie Cronholma a Daisyho (1963) realizovaná na švédském vzorku dále poskytuje údaj o vnitřní konzistenci metody (0,85) ve smyslu split-half reliability.

Závěrečné zhodnocení

Na první pohled patrnou přednost Grassiho testu představuje jeho zamýšlená jednoduchost, která se projevuje v relativně snadné, jednoznačné a časově úsporné administraci řešení úloh. V případě interpretace výsledků jsou rovněž vymezena kritéria, která determinují základní strukturu hodnocení. Větší nároky na schopnosti a zkušenosti administrátora však vyžaduje kvalitativní analýza chování a posouzení validity, které jsou nezbytnou součástí závěrečné syntézy a interpretace zjištění. Kvalitativní hodnocení jako předpoklad pro využití celého potenciálu testu, zdůrazňované například v Thomasově studii, tedy zmíněnou jednoduchost podstatně problematizuje (Thomas, 1963).

Užitečný je dále princip testu, v jehož základu stojí 4 úrovně řešení úloh reflektující schopnosti percepce prostorových vztahů, postižení logických vazeb i abstrakce, které mají navíc prokazatelný vztah k IQ (Grassi, 1947). Dosažený čas dále vypovídá o psychomotorickém tempu.

Autoři české verze naznačují dobrou citlivost Grassiho testu pro detekci vznikajícího organického poškození již v raném stádiu jeho vývoje, kdy některé jiné psychologické i neurologické nástroje selhaly, což však opírají pouze o zjištění výše uvedené neadekvátně reportované validizační studie (Koubek & Roušalová, 1992). V současné době navíc toto tvrzení nemusí být relevantní.

Problematickou vlastností metody může být závislost výkonu na aktuálním rozpoložení a motivaci pacienta. I přesto však byla Grassim i autory české verze testu zjištěna dostatečně vysoká reliabilita ve smyslu stability v čase.

Původní Grassiho test, na rozdíl od jeho české verze, dále postrádá údaje pro zachycení vztahu mezi testovým skórem a IQ, přestože na něm zakládá interpretaci výsledků.

Předmětem kritického zvážení při rozhodování o použití Grassiho testu by měla být také skutečnost absence přinejmenším u nás dostupných aktuálních norem a informačních zdrojů o této metodě obecně.

S ohledem na zmíněná pozitiva a negativa vnímám Grassiho test jako relativně spolehlivý a užitečný psychodiagnostický nástroj, který může významně přispět k rozpoznání organicity a být impulsem pro další vyšetření za účelem specifikace diagnózy. V kontextu českého prostředí je však přinejmenším jednodušší zvolit metody (BVRT, TMT, Kohsův test), které jsou u nás více rozpracovány, případně disponují aktuálnějšími informacemi (Svoboda, Humpolíček, & Šnorek, 2013).

Zdroje

- Cronholm, B., Daisy, S. (1963). Intellectual deterioration after focal brain injury. A test validation study. *Archives of Surgery*, 86(4), 670. doi:10.1001/archsurg.1963.01310100154025
- Grassi, J. R. (1947). The Fairfield Block Substitution Test for measuring intellectual impairment. *Psychiatric Quarterly*, 21 (3), 474-480.
- Harris, P. (1955). Validity of the Grassi-Fairfield block substitution test in differential diagnosis. *Journal of Consulting Psychology*, 19, 330.
- Hirt, M. (1958). An evaluation of the Grassi test for organic involvement. *Journal of Clinical Psychology*, 14, 48-50.
- Koubek, K., Roušalová, V. (1992). *Grassiho test organicity*. Bratislava: Psychodiagnostika, s.r.o.
- Ptacek, J. E., Young, F. M. (1954). Comparison of the Grassi Block Substitution Test with the Wechsler-Bellevue in the diagnosis of organic brain damage. *Journal of Clinical Psychology*, 10, 375-378.
- Svoboda, M., Humpolíček, P., & Šnorek V. (2013). *Psychodiagnostika dospělých*. Praha: Portál.
- Thomas, Ch. A. (1963). An application of the Grassi Block Substitution Test in the determination of organicity. *Journal of Clinical Psychology*, 19, 84-87.

MODEL RECENZE PODLE EFPA PRO POPIS A HODNOCENÍ PSYCHOLOGICKÝCH TESTŮ *FORMULÁŘ RECENZE TESTU A POZNÁMKY PRO RECENZENTY¹*

Toto je lokální úprava dokumentu pro účely publikace v časopise Test Fórum.
Originální český překlad je k dispozici na stránkách EFPA
(www.efpa.eu/download/505cd9db4144ecb16174087909c9cd6d).

Původní verzi sestavil a uspořádal Dave Bartram
Doplnili a revidovali Patricia Lindley, Dave Bartram a Natalie Kennedy v dubnu 2004²
Současná verze 3.42: květen 2005
Český překlad: Tomáš Urbánek

Od uživatelů tohoto dokumentu a jeho obsahu žádá EFPA, aby uznali tento zdroj prostřednictvím následujícího textu:

“Kritéria pro recenzi testu podle EFPA do značné míry vychází z formy a obsahu kritérií pro recenzi testů Britské psychologické společnosti (BPS) a kritérií vytvořených Komisí pro testové záležitosti (COTAN) Holandské asociace psychologů (NIP). Dave Bartram a Patricia Lindley původně vyvinuli kritéria BPS a recenzní procedury pro UK Employment Service a později rozšířili jejich používání pro celou BPS. Arne Evers připravil k vydání nizozemský systém posuzování kvality testů.

EFPA je vděčná BPS a NIP za svolení použít jejich kritéria jako základ pro vytvoření evropského modelu. EFPA je také vděčná Davu Bartramovi, Arnu Eversovi a Patricii Lindley za jejich příspěvní k vývoji tohoto modelu. Veškerá intelektuální vlastnická práva původních kritérií podle BPS a NIP jsou nadále uznávána a náleží těmto orgánům.”

¹ Tento dokument byl vytvořen z několika zdrojů, včetně Hodnotícího formuláře pro recenzi testu používaného v BPS (NPAL a Řídící komise pro testové standardy při BPS – Steering Committee on Test Standards), Španělského dotazníku pro hodnocení psychometrických testů (Španělská psychologická asociace) a Systému pro posuzování kvality testu (Komise pro testování Holandské asociace psychologů). Některé části byly adaptovány se svolením z dokumentu: BPS Books Reviews of Level B Assessment Instruments for use in Occupational Assessment, Notes for Reviewers: Version 3.1. December 1998: Copyright © NPAL, 1989, 1993, 1998.

² Současná verze je spojením dvou oddělených dokumentů (Formuláře recenze a Poznámek pro recenzenty). Obsah byl navíc uspořádán a doplněn na základě jeho používání recenzenty online testů v BPS.

.....
Část 1:

Popis nástroje: Obecné informace a klasifikace
.....

EFPA 3.2 reference

	Recenzent 1:	Bc. Vendula Šamajová
	Recenzent 2:	
	Konzultující editor:	Mgr. Hynek Cígler
	Vedoucí editor:	Mgr. Hynek Cígler
	Vedoucí editor aktualizace: (pouze v případě aktualizací)	
	Editor aktualizace: (pouze v případě aktualizací)	
	Datum vzniku této recenze:	
1.1	Název nástroje (lokální verze):	Grassiho test organicity
	Zkrácená verze názvu testu:	
1.2	Původní název testu (pokud je lokální verze adaptací):	The Grassi Block Substitution Test for Measuring Organic Brain Pathology
1.4	Autoři původního testu:	J. R. Grassi
1.3	Autoři lokální adaptace:	K. Koubek, V. Roušalová
1.7	Lokální distributor/vydavatel testu:	Psychodiagnostika, s.r.o., Bratislava
1.8	Vydavatel původní verze testu (pokud je jiný než současný distributor/vydavatel):	Charles C. Thomas Publisher, Illinois, USA
1.9.1	Datum vydání současné revize/vydání:	1970
1.9.2	Datum vydání adaptace pro lokální užívání:	1992
1.9.3	Datum vydání původního testu:	1953

Obecný popis nástroje

Grassiho kostkový substituční test (originálním názvem The Grassi Block Substitution Test for Measuring Organic Brain Pathology) je výkonový test určený ke zjišťování organicity ve smyslu narušení psychické činnosti, v jehož základu stojí poškození mozkové tkáně. Je výsledkem snahy J. R. Grassiho vyvinout citlivý a nenáročný nástroj zaměřený na rozpoznání deteriorace intelektu způsobené organickou poruchou.

Test je založený na kopírování předloh, jehož podstatou je vytváření prostorového uspořádání předmětů. Při řešení úkolů jsou uplatňovány, respektive zjišťovány, schopnosti 1) vizuální analýzy prostorových vztahů, 2) vizuálně motorické syntézy prostorových prvků, 3) zpětnovazebné kontroly shody či neshody mezi požadovanou předlohou a vznikajícím uspořádáním kostek. Hodnocení testových výsledků nezávisí pouze na dosaženém testovém skóru, ale reflektuje jeho vztah s intelektem a chováním. Analýza chování vychází ze skutečnosti, že v případě organického defektu jsou přítomny některé typické znaky, které mohou být jeho indikátorem, tj. prodloužený reakční čas, zapomínání pokynů, ujišťování, perseverace, poznání, pokus a omyl, opravy, prostorová desorientace, nedostatečné rozlišení diagonál a přesun. Autoři české verze také zmiňují možnost sledovat vzorce chování charakteristické pro jiné diagnostické skupiny, např. chaotické psychomotorické tempo u neurotiků či zpomalení psychomotoriky u pacientů s endogenní depresí.

Nelze opomenout ani skutečnost, že i když je primární funkcí metody identifikace jedinců s organickým poškozením, což zjišťuje nejpřesněji, normy umožňují diferenciaci dalších forem psychopatie, zejména pak schizofrenie a intelektového defektu u alkoholismu. Relevanci takového využití pouze na základě kvantitativního posouzení však sám autor a výsledky některých studií problematizují (Grassi, 1947; Thomas, 1963; Harris, 1955).

Vzhledem ke svému účelu nachází Grassiho test uplatnění zejména v klinické psychologii. Jeho zaměření na organické poškození je úzce propojeno také s oblastí neuropsychologie.

Z u nás užívaných psychodiagnostických nástrojů se Grassimu testu nejvíce podobá test Kohsův, subtest kostky ve WAIS-III a konečně test Goldstein-Sheererové, který Grassi vnímá jako podnět k vytvoření svého testu.

.....

Část 2:
Klasifikace

.....

1.10.1	Obsahová doména	☐ Školní schopnosti ☐ Všeobecné schopnosti ☐ Verbální schopnosti ☐ Numerické schopnosti ☒ Prostorové schopnosti ☒ Neverbální schopnosti ☐ Rychlost vnímání ☐ Paměť ☐ Manuální zručnost ☐ Osobnost – Rys ☐ Osobnost – Typ ☐ Osobnost – Stav ☐ Kognitivní styly ☐ Motivace ☐ Hodnoty ☐ Zájmy ☐ Přesvědčení ☒ Poruchy a patologie ☐ Skupinové procesy ☐ Rodina ☐ Organizace, její fungování, agregovaná měření, klima atd. ☐ Školní nebo výchovné funkce ☒ Jiné: Psychomotorické schopnosti a tempo
1.10.2	Zamýšlená(é) nebo hlavní oblast(i) použití.	☒ Klinická psychologie ☒ Neuropsychologie ☐ Forenzní psychologie ☐ Psychologie výchovy a vzdělávání ☐ Psychologie práce a personalistika ☐ Poradenství, doporučení, vedení a volba povolání ☐ Psychologie zdraví, životní styl a životní spokojenost ☐ Sporty a volný čas ☐ Jiné:

1.10.3	Zamýšlený způsob použití (podmínky, za jakých byl nástroj standardizován a validizován)	☐ Nesupervidovaná administrace bez kontroly nad identitou respondenta a bez úplné kontroly nad podmínkami administrace (např. volně přístupný test na internetu, test dostupný ke koupi v knihkupectví). ☐ Kontrolovaný nesupervidovaná administrací. Kontrola nad podmínkami (čas atd.) a určitá kontrola nad identitou uživatele testu (např. testy administrované přes internet, ale pouze známým osobám – přístup omezený heslem). ☒ Supervidovaná a kontrolovaná administrace. Administrace testu pod kontrolou kvalifikovaného administrátora nebo dohlázeitele. ☐ Řízená administrace. Administrace testu prováděná pouze přes určená testovací centra (např. programy hodnocení licencí a certifikace).
1.10.4	Popis populací, pro které je test určen:	Dospělí
1.10.5	Počet škál a krátký popis proměnné nebo proměnných měřených nástrojem	<p><i>Celkový skór</i> testu zachycuje následující <i>proměnné ve vztahu k řešení úloh</i> – 1) vizuální analýza prostorových vztahů, 2) vizuálně motorická syntéza prostorových prvků, 3) zpětnovazebná kontrola shody či neshody mezi požadovaným vzorem a vznikajícím uspořádáním kostek – měřené na <i>4 úrovních</i> (stupních) – prostá konkrétní, prostá abstraktní, komplexní konkrétní, komplexní abstraktní.</p> <p>Ke kvalitativnímu zhodnocení výkonu dále slouží <i>Index chování B</i>, který umožňuje zachytit následující <i>proměnné ve vztahu k průvodnímu chování</i> – prodloužený čas, zapomínání pokynů, ujišťování, perseverace, poznání, pokus a omyl, opravy, prostorová desorientace, nedostatečné rozlišení diagonál, přesun, jiné signifikantní chování.</p>

1.11	Formát položek	☐ Otevřený ☐ Mnohonásobná volba, alternativy na stejné škále ☐ Bipolární adjektiva ☐ Likertovy ratingy (škály) ☐ Nucená volba, alternativy na smíšených škálách (ipsativní) – vysvětlení viz Poznámky ☐ Mnohonásobná volba, alternativy na smíšených škálách (ipsativní) – vysvětlení viz Poznámky ☐ Sady párů adjektiv (sémantický diferenciál), smíšené škály (ipsativní) ☒ Jiné: Zaznamenávají jsou správnost a čas řešení jednotlivých úloh do předtištěné tabulky.
1.12	Počet položek testu:	20 úloh spočívajících v kopírování pěti předlohových bloků čtyřmi způsoby (na čtyřech úrovních).
1.13	Způsob(y) administrace:	☒ Interaktivní individuální administrace ☐ Supervidovaná skupinová administrace ☐ Počítačová lokálně nainstalovaná aplikace – pod supervizí/dohledem ☐ Počítačová aplikace na webu – pod supervizí/dohledem ☐ Počítačová lokálně nainstalovaná aplikace – bez supervise/testování sebe ☐ Počítačová aplikace na webu – bez supervise/testování sebe ☐ Jiné:
1.14	Způsob odpovídání:	☐ Ústní rozhovor ☐ Papír a tužka ☒ Manuální operace ☐ Na počítači ☐ Jiné:

1.15	<p>Čas potřebný pro administraci nástroje:</p> <p>Čas na přípravu (čas, který zabere administrátorovi připravit a rozložit materiály pro diagnostické sezení).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Čas na administraci na sezení: zahrnuje čas potřebný pro dokončení všech položek a odhad času potřebného pro podání instrukcí, projití závěrečných položek a nějaké doplňující komentáře na konci sezení. • Skórování: čas nutný pro získání hrubých skórování. • Analýza: čas strávený prováděním dalších prací s hrubými skórováními, aby se z nich odvodily další míry a zformulovala rozumně úplná interpretace (za předpokladu, že znáte nástroj). • Zpětná vazba: čas potřebný k přípravě a poskytnutí zpětné vazby vyšetřované osobě. <p>Připouští se, že čas posledních dvou komponent se může značně lišit – v závislosti na kontextu, ve kterém se nástroj používá. Ale aspoň nějaké údaje a komentáře budou užitečné.</p>	<p>Příprava: -</p> <p>Administrace: 30</p> <p>Skórování: 15</p> <p>Analýza: -</p> <p>Zpětná vazba: -</p> <p>Čas potřebný pro přípravu, analýzu a zpětnou vazbu autoři lokální adaptace neuvádějí.</p> <p>Doba administrace variuje v závislosti na času potřebném k pochopení pokynů a řešení úloh, takže je zpravidla kratší u zdravých jedinců.</p>
1.16	<p>Jsou k dispozici různé formy nástroje?</p>	<p>V současné době je k dispozici revize originální verze The Grassi Block Substitution Test for Measuring Organic Brain Pathology.</p> <p>Předmětem recenze je česká verze s názvem Grassiho test organicity, v které autoři Koubek a Roušalová uvádějí české normy.</p>

.....

Část 3:

Měření a skórování

.....

1.17	<p>Procedura skórování testu:</p>	<p>☐ Počítačové skórování s přímým vstupem odpovědí testovanou osobou</p> <p>☐ Počítačové skórování s ručním vstupem odpovědí z papírového záznamového archu</p> <p>☐ Počítačové skórování odpovědí z papírového záznamového archu pomocí jejich načtení pomocí skeneru</p> <p>☒ Jednoduchý ruční skórovací klíč – nutné pouze kancelářské dovednosti</p> <p>☐ Komplexní ruční skórování – vyžadující trénink ve skórování nástroje</p> <p>☐ Služby zpracování dat – např. skórování společností prodávající nástroj</p> <p>☐ Jiné:</p>
1.18	<p>Skórování:</p>	<p><i>Skórování řešení úloh – 1) skór správnosti, 2) časový kredit, 3) časová dedukce, 4) celkový skór</i></p> <p><i>Skórování behaviorálních projevů – číselný index chování B</i></p>

1.19	Transformace skóru na standardní skóry:	☐ Normalizovaná – skóry se získají použitím normalizační tabulky ☐ Nenormalizovaná – skóry se získají lineární transformací
1.20	Použité škály	<p>Skóry založené na percentilech</p> ☐ Centily ☐ 5-stupňová klasifikace: centilové rozdělení 10:20:40:20:10 ☐ Decily a další klasifikace založené na stejném počtu percentilů
		<p>Standardní skóry</p> ☐ z-skóry ☐ IQ deviační kvocienty IQ atd. (např. M=100, SD=15 pro Weschlerův test) ☐ Přijímací testy na VŠ (např. test SAT M=500, SD=100; GRE atp.) ☐ steny, staniny, C skóry ☐ T-skóry ☒ Jiné: Zařazení do pásem deteriorace se provádí na základě celkového skóru ve formě hrubého skóru. Normy pro index chování (B) jsou rovněž uvedeny v podobě hrubého skóru. Podrobnější normy pro jednotlivé vzory a stupně testu jsou vyjádřeny v procentech.

.....

Část 4:

Počítačově generované zprávy

.....

Toto je čistě *popisné*. Hodnocení zpráv bude součástí části recenze nazvané Hodnocení.

1.21	Jsou počítačově generované zprávy k dispozici s nástrojem?	☐ Ano ☒ Ne
------	---	--

.....

Část 5:

Nabídka, podmínky a náklady

.....

Tato část definuje, co vydavatel poskytne, komu, za jakých podmínek a za jaké ceny. Definuje podmínky kladené dodavatelem a týkající se toho, kdo smí a kdo nesmí získat materiál nástroje. Pokud jedna z možností neodpovídá podmínkám nabídky, doplňte popis relevantních podmínek.

1.23	Dokumentace poskytovaná distributorem jako součást testového balíku	☒ Uživatelský manuál ☐ Technický (psychometrický) manuál ☒ Doplnkové technické informace a aktualizace (např. lokální normy, lokální validizační studie atd.) ☐ Rozšiřující informace v podobě knih a článků k tématu ☐ Kombinace výše uvedených (uved'te)
1.24	Metody publikace	☒ Papír ☐ PC - Diskety ☐ PC - CD/ROM ☐ Download z internetu ☐ Živý internet (nástroj pracuje v internetovém prohlížeči) ☐ Jiné:
1.25.1	Počáteční náklady. Cena kompletní sady materiálů (všechny manuály a další materiál nutný k aspoň jedné zkušební administraci). Kolik uchazečů lze vyšetřovat pomocí materiálů získaných za počáteční náklady, kde tyto náklady zahrnují materiálně pro opakované vyšetření.	Na webových stránkách www.psychodiagnostika-sro.cz lze objednat pracovní komplet (PK) Grassiho testu organicity obsahující 1 příručku, zvýšený počet trvalých částí testu, 100 ks spotřebních částí testu a 2 ks klíčů k vyhodnocení testu za cenu 2338 Kč.
1.25.2	Opakující se náklady:	Na uvedených stránkách je k dispozici rovněž doplňující sada (S) čítající zpravidla 100 ks spotřebních částí testu za cenu 475 Kč.
1.26.1	Ceny za zprávy generované softwarem nainstalovaným uživatelem:	
1.26.2	Ceny za vyhotovení zprávy zaslané prostřednictvím pošty/faxu:	
1.26.3	Ceny za vyhotovení zprávy zaslané prostřednictvím internetové služby:	
1.27	Ceny za další služby a zpracování dat: opravy nebo vývoj automatických zpráv:	

<p>1.28</p>	<p>Kvalifikační požadavky na práci s testem vyžadované dodavatelem testu</p> <p>1.28 se týká kvalifikací uživatele vyžadovaných dodavatelem. V této části, pokud vydavatel stanovil informace o kvalifikaci uživatele, mělo by to být uvedeno pomocí uvedených kategorií. Tam, kde kvalifikační požadavky nejsou jasné, mělo by to být vyjádřeno pomocí "Jiné", <i>ne</i> "Žádné". "Žádné" znamená, že existuje explicitní výrok týkající se toho, že není potřeba kvalifikace.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Žádné ☐ Oprávnění (certifikát) pro specifický test ☐ Oprávnění (certifikát) pro obecné výkonové testy: i. e. míry maximálního výkonu ve schopnostech ☐ Potvrzení v testování obecných schopností a dovedností: míry maximálního výkonu ve vztahu k potenciálu k výkonu ☐ Potvrzení v obecné diagnostice a diagnostice osobnosti: míry typického chování, postojů a preferencí ☒ Jiné: Není uvedeno.
<p>1.29</p>	<p>Profesionální kvalifikace vyžadovaná pro používání nástroje</p> <p>1.29 se týká kvalifikací uživatele vyžadovanou dodavatelem. V této části, pokud vydavatel stanovil informace o kvalifikaci uživatele, mělo by to být uvedeno pomocí uvedených kategorií. Kde požadavky na kvalifikaci nejsou jasné, mělo by to být vyjádřeno pomocí "Jiné", <i>ne</i> "Žádné". "Žádné" znamená, že existuje explicitní výrok týkající se toho, že není potřeba kvalifikace.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Žádné ☐ Praktický psycholog s kvalifikací v relevantní aplikační oblasti ☐ Praktický psycholog ☐ Výzkumný psycholog ☐ Nepsychologický akademický výzkumník ☐ Praktik v relevantních příbuzných profesích (terapie, medicína, poradenství, vzdělání, lidské zdroje atd.) ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v psychologii práce A BPS ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v oblasti vzdělávacím A BPS ☐ Držitel Certifikátu způsobilosti pro testování v psychologii práce B BPS ☒ Jiné: Psycholog (není blíže specifikováno)

Část 6: Hodnocení testových materiálů

Vysvětlení hodnocení

V následujících částech jsou celková posouzení adekvátnosti informací týkajících se validity, reliability a norem zobrazeny automaticky tučně.

Jakýkoli nástroj s jedním nebo více posouzeními 0 nebo 2 týkajícími se atributů považovaných za kritické pro bezpečné používání nástroje, by neměl být považován za nástroj, který splňuje minimální standardy.

Vstup na posuzovacím formuláři	Posouzení podle standardů EFPA	Reprezentace recenze v UK	Vysvětlení
[n/a]	[n/a]	[n/a]	Tento atribut není u tohoto nástroje použitelný
0	[-]	[None]	Není možné posoudit jako ne nebo nedostatek poskytnutých informací
1	[-1]	[*]	Neadekvátní
2		[**]	NYNÍ NEPOUŽÍVÁNO
3	[0]	[***]	Adekvátní nebo přiměřený
4	[1]	[****]	Dobrý
5	[2]	[*****]	Vynikající
		[N.r.i.o.r] * (pouze pro aktualizace)	Položka nebyla v původní recenzi posuzována

V této části má být provedeno více hodnocení různých aspektů nebo atributů dokumentace dodávané s nástrojem (nebo balíkem). Termín „dokumentace“ byl vybrán, aby pokrýval všechny ty materiály dodávané s nástrojem nebo snadno dostupné kvalifikovanému uživateli: např. manual administrátora; technické příručky; brožury s normami; dodatky k manuálu; aktualizace od vydavatelů/dodavatelů atd.

Položky mají být posuzovány n/a nebo 0 až 5 (poloviční rating je přijatelný)

Rating

Kvalita vysvětlení principů, prezentace a kvalita poskytnuté informace: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na ratingích daných pro položky 2.1–2.8)		3
2.1	Celkový rating kvality vysvětlení principů: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.1.1 – 2.1.5)	3
2.1.1	i) Teoretické základy konstruktů:	4
2.1.2	ii) Procedura vývoje testu:	1
2.1.3	iii) Důkladnost analýz položek a model analýzy položek:	3
2.1.4	iv) Vysvětlení obsahové validity:	3
2.1.5	v) Souhrn relevantního výzkumu:	1
2.2	Adekvátnost dokumentace dostupné uživateli (uživatelské a technické manuály, dodatky týkající se norem atd.): (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.2.1 – 2.2.6) <i>Pro část 2.2 jsou stanoveny následující „měřítka“ pro rating „vynikající“ (5). Pozornost je zde zaměřena na kvalitu pokrytí poskytnutého v dokumentaci dostupné kvalifikovaným uživatelům. Všimněte si, že část 2.2 se týká úplnosti a jasnosti dokumentace dostupné uživateli (uživatelské a technické manuály, dodatky k normám atd.) v pojmech pokrytí a vysvětlení. V pojmech kvality nástroje, jak ji dosvědčuje dokumentace, jsou rozpracovány oblasti v této části pod čísly: 2.1, 2.3, 2.9, 2.10 a 2.11.</i>	1

2.2.1	Principy: [viz 2.1] Dobře argumentovaný a jasně prezentovaný popis toho, co má podle návrhu měřit a proč byl zkonstruován tak, jak je.	3
2.2.2	Vývoj: Úplné detaily týkající se zdrojů položek, pilotáže, analýz položek, srovnávacích studií a změn prováděných v průběhu vývojových pokusů.	1
2.2.3	Standardizace: Jasná a detailní informace poskytnuté o velikostech a zdrojích standardizačního souboru a standardizační proceduře.	3
2.2.4	Normy: Jasná a detailní informace poskytnuté o velikostech a zdrojích normalizačních skupin, podmínkách vyšetření atd.	3
2.2.5	Reliabilita: Dobře vysvětlení reliability a široký rozsah měř vnitřní konsistence a retestu spolu s vysvětlením jejich relevance a zobecnitelnosti nástroje vyšetření.	3
2.2.6	Validita: Dobře vysvětlení validity spolu s širokou škálou studií jasně a poctivě popsanych.	1
2.3	Kvalita procedurálních instrukcí poskytnutých uživateli: (Tento celkový rating se získá s použitím posouzení na základě hodnot ratingů daných pro položky 2.3.1 – 2.3.7)	3
2.3.1	Pro administraci testu: Poskytnutá jasná a detailní vysvětlení a procedurální průvodce krok za krokem spolu s dobrými radami týkajícími se otázek uchazečů a problémových situací.	5
2.3.2	Pro skórování testu, normy atd.: Poskytnuté jasně a detailní informace spolu s popsány kontrolami pro vyhnutí se možným chybám skórování.	4
2.3.3	Pro interpretaci a vytváření zpráv: Detailní doporučení týkající se interpretace různých skóřů, chápání normativních měř a zacházení se vztahy mezi různými škálami, s množstvím ilustrativních příkladů a případových studií.	3
2.3.4	Pro poskytnutí zpětné vazby a debriefingu respondentům testu a dalším: Detailní doporučení, jak prezentovat zpětnou vazbu uchazečům.	0
2.3.5	Pro poskytování dobrých praktických témat týkajících se poctivosti a zkreslení: <i>Uvedení detailních informací o studiích sexuálního a etnického zkreslení s relevantními varováními týkajícími se používání a zobecňování validit.</i>	3
2.3.6	Omezení používání: Jasně popisy, kdo by měl a kdo by neměl být vyšetřován spolu s dobře vysvětlenými odůvodněními těchto omezení (např. typy nezpůsobilostí, požadované úrovně gramotnosti atd.).	1
2.3.7	Reference a podpůrné materiály: Detailní odkazy na relevantní podpůrnou akademickou literaturu a křížové odkazy na další příbuzné materiály týkající se diagnostických nástrojů.	3
Kvalita materiálů: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů pro položky 2.4 – 2.8)		3
2.4	Všeobecná kvalita materiálů testu (testové brožury, odpověďové archy, testové objekty, software atd.):	3
2.5	Kvalita lokální adaptace testu (pokud byl test přeložen a adaptován do místního jazyka):	3
2.6	Snadnost, s jakou může respondent testu porozumět úkolu:	5
2.7	Snadnost, s jakou mohou být respondentem testu tvořeny reakce nebo odpovědi:	4
2.8	Kvalita položek:	4
Recenzentovy komentáře týkající se dokumentace: (komentáře principů, designu, vývoje testu a jeho přijatelnosti)		
<p>Autoři se věnují základnímu popisu nástroje, měřenému konstruktů a jeho vztahu s intelektem. Tato teoretická východiska poskytují především popis měřeného atributu, ale nepřispívají příliš k objasnění základního principu testu a kauzálních vztahů. Dále postrádám bližší informace o vývoji metody, z kterých by šlo rovněž usuzovat na její principy.</p> <p>Popis administrace, skórování a interpretace vnímám jako odpovídající a podstatnou informací je rovněž vyčerpávající výčet faktorů, které mohou ovlivnit probandův výkon. Cennou pomůckou jsou také ilustrativní příklady již administrovaných záznamových archů. Nechybí uvedení technických parametrů, ke kterým dospěl výzkum autorů české verze testu. Tyto psychometrické charakteristiky, zejména pak normy, však nelze s ohledem na rok vydání české verze manuálu pokládat za aktuální.</p>		

.....

Část 7: Hodnocení norem, reliability a validity

.....

Položky mají být posuzovány n/a nebo 0 až 5 (jsou přijatelné poloviční ratingy)

Rating

Hodnocení technických informací – celková adekvátnost: (Tento celkový rating se získá použitím posouzení založeného na hodnotách ratingů daných pro položky 2.9 – 2.11)	1
---	----------

Informace o normách nebo referenční skupině

2.9	Celková adekvátnost:	1
2.9.1	Vhodnost pro lokální použití, ať už pro lokální nebo mezinárodní normy: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Není lokálně relevantní (např. nevhodné zahraniční výběry). 3 Lokální výběr z obecné populace nebo nelokální normy, které lze použít s varováním. 4 Výběry lokální země nebo relevantní mezinárodní výběry s dobrou relevancí pro zamýšlenou aplikaci. 5 Výběry lokální země nebo relevantní mezinárodní výběry vybrané z dobře definovaných výběrů z relevantních aplikačních oblastí.	3
2.9.2	Vhodnost pro zamýšlené aplikace: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Norma nebo normy nejsou adekvátní pro zamýšlené aplikace. 3 Adekvátní normy pro obecnou populaci a/nebo rozmezí normativních tabulek. 4 Dobré rozmezí normativních tabulek. 5 Vynikající rozmezí výběrově relevantních norem vztahujících se k věku a pohlaví, s informacemi o dalších rozdílech v rámci skupin (např. směs etnických skupin).	1
2.9.3	Velikosti výběrů: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Neadekvátní výběry (např. méně než 150). 3 Adekvátní výběry (např. 150-300). 4 Velké výběry (např. 300-1000). 5 Velmi velké výběry (např. 1000+).	3
2.9.4	Procedury použité při výběru souboru: ☒ Žádná informace neposkytnuta ☐ Reprezentativní populaci [sumarizujte kritéria] ☐ Nahodilá ☐ Náhodná	0
2.9.5	Kvalita informací poskytnutých o minoritní/chráněné skupině, rozdílech, vlivech věku, rodu atd.: [n/a] Nepoužitelné 0 Žádná informace nepodána. 1 Neadekvátní informace. 3 Adekvátní obecné informace s minimální analýzou. 4 Dobré popisy a analýzy skupin a rozdílů 5 Vynikající série analýz a diskuse o relevantních tématech vztahujících se k použití a interpretaci.	1

2.9.6 Komentáře recenzentů k normám: Stručná zpráva o normách a jejich historii, včetně informací o doporučených účinných vydavatelem/autorem pro aktualizaci norem obvyklým způsobem.

Východiskem systému skórování testu je skutečnost, že Grassi na základě norem vymezuje 3 stupně intelektové deteriorace v relaci k několika diagnostickým skupinám. 20 bodů a více dosahují jedinci, u kterých není průkazná intelektová deteriorace („normals“), 16 až 20 bodů vypovídá o mírném narušení intelektu charakteristickém pro diagnózu schizofrenie a deteriorace u alkoholismu („schizophrenics“, „deteriorated alcoholics“) a rozmezí 0 až 16 bodů je typické pro těžkou intelektovou deterioraci („organics“). Na internetu je dostupná pouze tato informace, takže nelze bez poznatků o kontextu tvorby norem zaujmout potřebné kritické stanovisko. Je navíc důležité pozastavit se nad vlivem věku vyšetřovaných, protože pro starší jedince, kteří dosahují dle českých norem nižšího průměrného výkonu (20 bodů pro zdravou populaci), jsou hranice pro jednotlivá pásma příliš přísné a mohly by vést k chybám I. typu (Koubek & Roušalová, 1992).

Autoři české verze uvádějí v manuálu své normy založené na testování skupiny osob (N=300) intaktních a disponujících různými formami patologie (neuróza, schizofrenie, alkoholismus, lehčí organicita, těžší organicita) a v rámci ní pojmenovávají tři diagnostické podskupiny (I – „normotici“ a „neurotici“, II – „schizofrenici“, „alkoholici“, „lehčí organici“, III – „těžší organici“). Vzhledem k variabilitě vzorku by mohl být jeho rozsah větší. Jak je zjevné, normy se nevztahují pouze k organickému poškození, ale jsou zaměřeny i na další typy diagnóz. To implikuje dost podrobný výčet norem ve vztahu k diagnostické podskupině, věku, IQ, vzdělání a jejich dodatečných interpretací. Normy jsou uvedeny převážně v podobě tabulek pro jednotlivé vzory, případně stupně (úrovně) Grassiho testu a uplatňují zejména procentuální vyjádření výsledků. Jedná se tedy o poměrně přehledně zpracovaná data. S ohledem na Grassiho systém skórování mi zde však chybí informace o průměrných hrubých skórech jednotlivých diagnostických podskupin, která by umožnila komparaci původních a českých norem. Průměrné hrubé skóry jsou v příloze uvedeny pro diagnostické skupiny, které však neodpovídají těm původním (a – „schizofrenici“, „alkoholici“, „lehčí organici“, b – pacienti reaktivně depresivní, c – pacienti s endogenní depresí). Nechybí dále uvedení norem určující rozpětí hodnot indexu chování pro jednotlivá pásma deteriorace. Je však důležité konstatovat, že normy s ohledem na rok svého vzniku nemůžeme pokládat za aktuální.

Validita

2.10	Celková adekvátnost: (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.10.1 – 2.10.2.4. Neprůměrujte pouze čísla, abyste získali celkový rating. Obvykle bude roven buď konstruktové validitě nebo validitě vztahující se ke kritériu, podle toho, která z nich je vyšší.)	1
2.10.1	Konstruktová validita – celková adekvátnost (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.10.1.2 – 2.10.1.6. Neprůměrujte pouze čísla, abyste tento celkový rating získali.)	1
2.10.1.1	Použité plány: (zatrhněte tolik, kolik je jich použitelných) ☐ Žádná informace nepodána ☐ Korelace s dalšími nástroji a výkonovými kritérii ☐ Vnitroškálový (korelace položky se zbytkem) ☐ Rozdíly mezi skupinami ☐ Matice mnoha rysů a mnoha metod (MTMM) ☐ Explorační faktorová analýza ☐ Konfirmační faktorová analýza ☐ Experimentální plány ☒ Jiné: výčet průměrných výsledků Grassiho testu a dalších nástrojů i porovnání s jinými kritérii bez udání korelací a adekvátní interpretace	
2.10.1.2	Velikosti výběrů: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Jedna neadekvátní studie (např. velikost výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. velikost výběru 100-200). 4 Více než jedna adekvátní nebo velká studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.	3

2.10.1.3	Procedura výběru souboru: (vyberte jednu) ☒ Žádná informace neposkytnuta ☐ Reprezentativní vůči populaci [sumarizujte kritéria] ☐ Nahodilá ☐ Náhodná	
2.10.1.4	Medián a rozsah korelací mezi testem a dalšími podobnými testy: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Neadekvátní ($r < 0.55$). 3 Adekvátní ($0.55 < r < 0.65$). 4 Dobrý ($0.65 < r < 0.75$). 5 Vynikající ($r > 0.75$)	0
2.10.1.5	Kvalita nástrojů jako kritérií nebo markerů: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Poskytnuta neadekvátní informace. 3 Adekvátní kvalita. 4 Dobrá kvalita. 5 Vynikající kvalita s širokým rozsahem relevantních markerů pro konvergentní a divergentní validizaci.	3
2.10.1.6	Analýzy diferenciálního fungování položek (DIF): [N/A] Nepoužitelné 0-5 hodnocení kvality DIF analýzy	0
2.10.2	Validita vztahující se ke kritériu - celková adekvátnost (Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.11.1 - 2.10.2.4. Neprůměrujte pouze čísla, abyste získali celkový rating.)	1
2.10.2.1	Popis použitých kritérií a charakteristik populací: (zatrhněte tolik, kolik je použitelných) ☒ Souběžná ☒ Prediktivní ☐ Postdiktivní	
2.10.2.2	Velikosti výběrů: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Jedna neadekvátní studie (např. velikost výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. velikost výběru 100-200). 4 Jedna velká nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.	3
2.10.2.3	Procedura výběru souboru: ☒ Žádná informace neposkytnuta ☐ Účelná nebo reprezentativní ☐ Nahodilá ☐ Náhodná	
2.10.2.4	Medián a rozsah korelací mezi testem a kritérii: 0 Žádná informace neposkytnuta. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.2$). 3 Adekvátní (např. $0.2 < r < 0.35$). 4 Dobrý (např. $0.35 < r < 0.50$). 5 Vynikající (např. $r > 0.50$)	0

2.10.3 Komentáře recenzenta týkající se validity:

Autoři české adaptace přistoupili k ověření kritériální validity prostřednictvím studie 100 osob, které absolvovaly vstupní lékařské vyšetření, zvláštní neurologické vyšetření, psychologické vyšetření s využitím Ravenova testu, Grassiho testu a číselného čtverce a kontrolní vyšetření ošetřujícím lékařem. Autoři uvádějí průměrné IQ dosažené v Ravenově testu 108,9, průměrný skóre v Grassiho testu 19,5 a poskytují chybný údaj o výkonu v číselném čtverci (10,47 stenů). Neposkytují však dodatečnou interpretaci dat uvádějící relace jednotlivých výsledků ani jejich kvantitativní zachycení, z kterého by bylo možno vysvětlení vyvodit. Srovnání závěru psychologického vyšetření s nálezem ošetřujícího lékaře po 6 měsících dále ukazuje shodu v 84 případech. V případě neurologického vyšetření je shoda v 86 případech, z čehož lze usuzovat na relativně vysokou prediktivní validitu testu. Podklad pro přesvědčivé zhodnocení validity nám však studie z důvodu absence důležitých informací i horší přehlednosti jejich zpracování neposkytuje.

Reliabilita

2.11	Celková adekvátnost: <i>(Tento celkový rating se získá na základě posouzení hodnot ratingů daných v položkách 2.11.1–2.10.2.4. Neprůměrujte pouze čísla, abyste získali celkový rating.)</i>	3
2.11.1.	Poskytnutá data týkající se reliability: ☒ Uveden pouze jeden koeficient reliability ☐ Uveden pouze jeden odhad standardní chyby měření ☐ Koeficienty reliability pro několik různých skupin ☐ Standardní chyba měření uvedená pro několik různých skupin	
2.11.1	Vnitřní konzistence:	
2.11.1.1	Velikost výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií. [N/A] Nepoužitelné.	0
2.11.1.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.7$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.7$ až 0.79) 4 Dobrý (např. $r = 0.8$ až 0.89) 5 Vynikající (např. $r > 0.9$) [N/A] Nepoužitelné.	0
2.11.2	Testová-retestová stabilita:	
2.11.2.1	Rozsah výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií.	3
2.11.2.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.6$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.6$ až 0.69) 4 Dobrý (např. $r = 0.7$ až 0.79) 5 Vynikající (např. $r > 0.8$)	5
2.11.3	Reliabilita jako ekvivalence:	
2.11.3.1	Rozsah výběru: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Jedna neadekvátní studie (např. rozsah výběru menší než 100). 3 Jedna adekvátní studie (např. rozsah výběru 100-200). 4 Jedna rozsáhlá nebo více než jedna adekvátně rozsáhlá studie. 5 Dobrá série adekvátních až rozsáhlých studií. [N/A] Nepoužitelné.	[n/a]
2.11.3.2	Medián koeficientů: 0 Neposkytnuta žádná informace. 1 Neadekvátní (např. $r < 0.6$) 3 Adekvátní (např. $r = 0.6$ až 0.69) 4 Dobrý (např. $r = 0.7$ až 0.79) 5 Vynikající (např. $r > 0.8$) [N/A] Nepoužitelné	[n/a]

2.11.4 Komentáře recenzentů k reliabilitě:

- Komentujte intervaly spolehlivosti pro koeficienty reliability
- Uveďte Spearmanovy-Brownovy ekvivalenty

Reliabilita byla zjišťována metodou test-retest na 200 probandech, pacientů KNSP v Českých Budějovicích i osob bez psychiatrické diagnózy, přičemž nebyl dodržen jednotný časový rozdíl mezi testem a retestem (8 dnů až 6 týdnů), což mohlo zvýhodňovat probandy s menším časovým odstupem retestu. V prvním testování dosahoval průměrný výsledek celkového skóru hodnoty 19,5 (SD 4,14) a v retestu činil průměr 20,12 (SD 4,25). Koeficient dependability je 0,90, což svědčí pro poměrně vysokou reliabilitu metody. Vysokou hodnotu reliability autoři zdůvodňují např. početným zastoupením obou extrémních skupin, tj. skupiny osob s těžkou organicitou i intaktních. Sám Grassi, který přistoupil ke zjišťování reliability také na základě test-retestu, dosáhl podobného o něco nižšího výsledku 0,85 (Hirt, 1958).

Část 9:

Závěrečné hodnocení:

3.0 Hodnotící zpráva testu:

Tato část by měla obsahovat stručné, jasně obhájené posouzení nástroje/produktu. Mělo by popisovat jeho pro a proti a poskytnout určitá obecná doporučení týkající se toho, jak a kdy by se měl používat – spolu s varováními (kde jsou potřebná) týkajícími se případů, kde by se používat neměl.

Na první pohled patrnou přednost Grassiho testu představuje jeho zamýšlená jednoduchost, která se projevuje v relativně snadné, jednoznačné a časově úsporné administraci řešení úloh. V případě interpretace výsledků jsou rovněž vymezena kritéria, která determinují základní strukturu hodnocení. Větší nároky na schopnosti a zkušenosti administrátora však vyžaduje kvalitativní analýza chování a posouzení validity, které jsou nezbytnou součástí závěrečné syntézy a interpretace zjištění. Kvalitativní hodnocení jako předpoklad pro využití celého potenciálu testu tedy zmíněnou jednoduchost podstatně problematizuje.

Užitečný je dále princip testu, v jehož základu stojí 4 úrovně řešení úloh reflektující schopnosti percepce prostorových vztahů, postižení logických vazeb i abstrakce, které mají navíc prokazatelný vztah k IQ (Grassi, 1947). Dosažený čas dále vypovídá o psychomotorickém tempu.

Autoři české verze naznačují dobrou citlivost Grassiho testu pro detekci vznikajícího organického poškození již v raném stádiu jeho vývoje, kdy některé jiné psychologické i neurologické nástroje selhaly, což však opírají pouze o zjištění výše uvedené neadekvátně reportované validizační studie (Koubek & Roušalová, 1992). V současné době navíc toto tvrzení nemusí být relevantní.

Problematickou vlastností metody může být závislost výkonu na aktuálním rozpoložení a motivaci pacienta. I přesto však byla Grassim i autory české verze testu zjištěna dostatečně vysoká reliabilita ve smyslu stability v čase.

Předmětem kritického zvážení při rozhodování o použití Grassiho testu by měla být také skutečnost absence přinejmenším u nás dostupných aktuálních norem a informačních zdrojů o této metodě obecně.

3.1 Závěry:

S ohledem na zmíněná pozitiva a negativa vnímám Grassiho test jako relativně spolehlivý a užitečný psychodiagnostický nástroj, který může přispět k rozpoznání organicity a být impulsem pro další vyšetření za účelem specifikace diagnózy. V kontextu českého prostředí je však přinejmenším jednodušší zvolit metody (BVRT, TMT, Kohsův test), které jsou u nás více rozpracovány, případně disponují aktuálnějšími informacemi (Svoboda, Humpolíček, & Šnorek, 2013).

<p>4.0 Doporučení</p> <p>Všechny následující charakteristiky uvedené níže by měly mít ratingy [n/a], [2], [4], [5], pokud by měl být nástroj „doporučen“ pro obecné použití (hodnocení 5 nebo 6):</p> <p>[2.9] Normy a referenční skupiny [2.10.1] Konstruktová validita [2.10.2] Kriteriaální validita [2.11] Reliabilita - celková [2.12] Počítačově generované zprávy</p> <p>Pokud má kterýkoli z výše uvedených ratingů hodnotu [] nebo [1], nástroj by měl být klasifikován pod doporučením 1, 2, 3 nebo 4, nebo klasifikován pod doporučením 7 "jiné" s adekvátním vysvětlením.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ 1 Pouze výzkumný nástroj. Ne pro užití v praxi. ☐ 2 Vhodný pouze pro užití expertním uživatelem za pečlivě kontrolovaných podmínek nebo ve velmi omezených aplikačních oblastech ☐ 3 Vhodný pro použití pod supervizí v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem, libovolnými uživateli s obecnými kompetencemi pro používání a administraci testů ☐ 4 Vyžaduje další vývoj. Vhodný pouze pro použití ve výzkumu. ☐ 5 Vhodný pro používání v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem, uživateli testů, kteří splňují speciální kvalifikační požadavky distributora ☐ 6 Vhodný pro sebevyšetření bez supervise v aplikační(ch) oblasti(ech) definovaných distributorem ☒ 7 Jiné: Metoda ve své podstatě nejlépe odpovídá možnosti č. 5. S ohledem na zmíněnou skutečnost absence aktuálních norem a informačních zdrojů však nespĺňuje Grassiho test organicity podmínky pro takové užití.
<p>5 Odkazy k poznámkám a bibliografie</p>	
<p>Grassi, J. R. (1947). The Fairfield Block Substitution Test for measuring intellectual impairment. <i>Psychiatric Quarterly</i>, 21 (3), 474-480. Harris, P. (1955). Validity of the Grassi-Fairfield block substitution test in differential diagnosis. <i>Journal of Consulting Psychology</i>, 19, 330.</p> <p>Hirt, M. (1958). An evaluation of the Grassi test for organic involvement. <i>Journal of Clinical Psychology</i>, 14, 48-50.</p> <p>Koubek, K., Roušalová, V. (1992). <i>Grassiho test organicity</i>. Bratislava: Psychodiagnostika, s.r.o.</p> <p>Ptacek, J. E., Young, F. M. (1954). Comparison of the Grassi Block Substitution Test with the Wechsler-Bellevue in the diagnosis of organic brain damage. <i>Journal of Clinical Psychology</i>, 10, 375-378.</p> <p>Svoboda, M., Humpolíček, P., & Šnorek V. (2013). <i>Psychodiagnostika dospělých</i>. Praha: Portál.</p> <p>Thomas, Ch. A. (1963). An application of the Grassi Block Substitution Test in the determination of organicity. <i>Journal of Clinical Psychology</i>, 19, 84-87.</p>	
<p>Měření konstrukty:</p> <p><i>Proměnné ve vztahu k řešení úloh</i> – 1) vizuální analýza prostorových vztahů, 2) vizuálně motorická syntéza prostorových prvků, 3) zpětnovazebná kontrola shody či neshody mezi požadovaným vzorem a vznikajícím uspořádáním kostek – <i>měřené na 4 úrovních</i> – prostá konkrétní, prostá abstraktní, komplexní konkrétní, komplexní abstraktní</p> <p><i>Proměnné ve vztahu k průvodnímu chování</i> – prodloužený čas, zapomínání pokynů, ujišťování, perseverace, poznání, pokus a omyl, opravy, prostorová desorientace, nedostatečné rozlišení diagonál, přesun, jiné signifikantní chování</p>	